

ROKEN EN VAPEN IN ZUID-LIMBURG

WAT ERVAREN INWONERS

Waarom dit onderwerp?

Hoewel we allemaal weten dat roken schadelijk is, is er nog veel onbekendheid over de risico's van vaperen. Wat interessant is, is dat 70% van de jongeren die vaperen ook wel eens rookt (Trimbos oktober 2023). Dit betekent dat ze beide gewoonten combineren. Dit roept vragen op over de mogelijke effecten op de gezondheid op de lange termijn.

Recente ontwikkelingen, zoals het verbod op de verkoop van vapes met smaakjes, zorgen voor nieuwe vragen over regelgeving en de beschikbaarheid van deze producten. Het feit dat deze smaakjes nog steeds gemakkelijk te krijgen zijn over de grens, voegt een extra dimensie toe aan de impact van het verbod, vooral in Zuid-Limburg.

Gezondheidspanel GGD Zuid-Limburg

Het gezondheidspanel van de GGD Zuid-Limburg bestaat uit inwoners van de 16 gemeenten in de regio Zuid-Limburg. Het gezondheidspanel beantwoordt een paar keer per jaar online een aantal korte vragen. Het invullen van een vragenlijst duurt meestal 5 minuten.

8078
ingevulde
vragenlijsten

52%
man

59,5 jaar
gemiddelde
leeftijd

Uitspraken over roken en vaperen

Deelnemers van het gezondheidspanel werden gevraagd naar hun kennis over roken en vaperen.

Wist u dat...

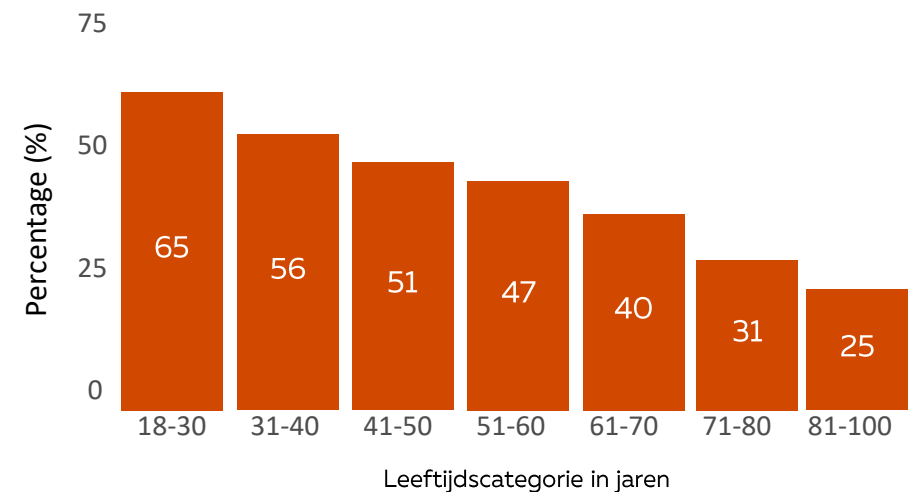
- › ...'vape' een ander woord is voor e-sigaret? Een e-sigaret verdampt een vloeistof, en de Engelse termen "vape" en "vaping" worden gebruikt om e-sigaretgebruik te beschrijven en te onderscheiden van het roken van tabakssigaretten. Dit was bekend bij 49% van de panelleden.
- › ...niet alle e-sigaretten nicotine bevatten? Het is belangrijk om te weten dat niet alle e-sigaretten nicotine bevatten. In het gezondheidspanel waren jongeren hiervan beter op de hoogte (65%) dan ouderen (25%).
- › ...voor e-sigaretten dezelfde regels gelden als voor sigaretten? Vaperen is bijvoorbeeld net als roken niet toegestaan in horecagelegenheden, openbare gebouwen en op stations. Daarnaast mogen e-sigaretten ook niet verkocht worden aan jongeren onder de 18 jaar. Dit was bekend bij 83% van de panelleden.

Gezondheidsrisico's vaperen

Hoewel e-sigaretten minder schadelijk lijken dan gewone sigaretten, zijn de effecten op langere termijn nog onbekend. Er zijn aanwijzingen dat het gecombineerd gebruik van e-sigaretten en tabakssigaretten schadelijker kan zijn dan het gebruik van alleen tabakssigaretten of e-sigaretten.

Er zijn verschillende modellen e-sigaretten en e-vloeistoffen te koop: met of zonder nicotine. Nieuwere e-vloeistoffen bevatten nicotinezouten. E-sigaretten met nicotinezouten kunnen zelfs verslavender zijn dan tabakssigaretten.

In een e-sigaret zit altijd nicotine % correct beantwoordt

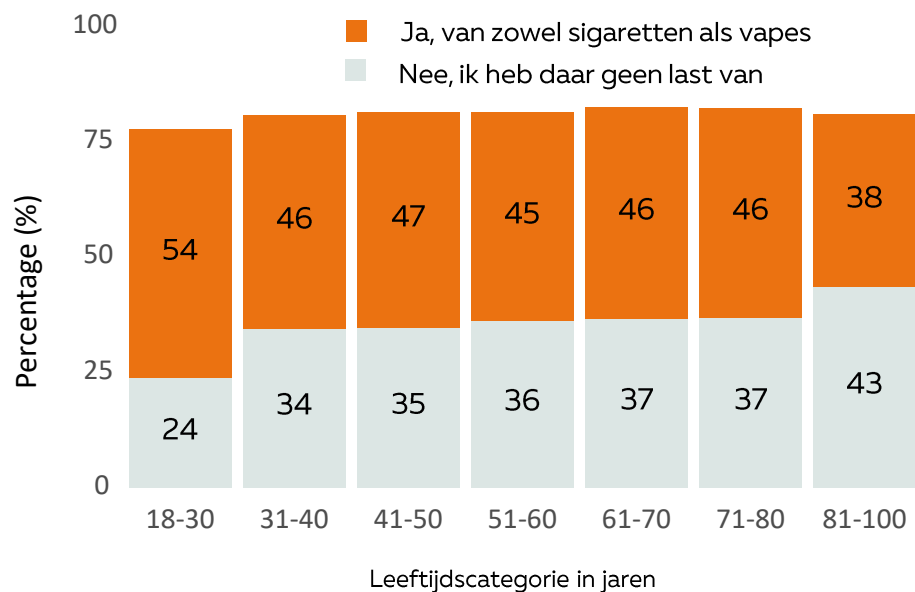
➤ Roken en vaperen in de omgeving

Last van roken en vaperen

Ongeveer de helft van de panelleden (46%) heeft last van zowel de rook van sigaretten als de damp van vapes. Opvallend is dat 17% aangeeft alleen van sigarettenrook last te hebben, terwijl 1% aangeeft last te hebben van alleen vape-damp. Verder blijkt dat 36% van de panelleden geen hinder ondervindt van rook of damp in hun directe omgeving.

Ouderen hebben minder last van rook of damp in de directe omgeving (ouder dan 80 jaar, 38%) dan jongeren (jonger dan 30 jaar, 54%). In de leeftijdscategorie jonger dan 30 jaar geeft 78% aan nooit gevaped te hebben, terwijl 67% aangeeft nooit gerookt te hebben. In de categorie 70 jaar en ouder heeft 98% nooit gevaped, terwijl 36% aangeeft nooit gerookt te hebben. Hieruit blijkt dat vaperen meer voorkomt bij de jongere generatie in vergelijking met ouderen, die meer roken of gerookt hebben in het verleden.

Heb je wel eens last rook of damp in de directe omgeving?

De lege vape

Aan de panelleden die vaperen (dit is 2%) is gevraagd wat men doet met de lege vape. Bijna de helft van de panelleden (48%) zegt de lege vape opnieuw te vullen. Een gedeelte (36%) belandt in de afvalbak en 17% zal worden gerecycled.

Wat doe je met een lege vape?	Percentage
Opnieuw vullen	48%
In de afvalbak	36%
Recyclen	17%
Terugbrengen naar de winkel	2%

De Rookvrije Generatie

Rookvrije Generatie

Ieder kind dat geboren wordt, zou de kans moeten krijgen om volledig rookvrij op te groeien. De ambitie is dat er in 2035 een Rookvrije Generatie is. Kinderen die in 2017 geboren zijn, zullen dan 18 jaar zijn. Deze kinderen groeien rookvrij op en gaan, als het goed is, zelf niet roken. De Rookvrije Generatie is bekend bij 86% van de deelnemers aan het gezondheidspanel.

De figuur van Zuid-Limburg laat zien dat in de gemeente Beek 90% van de panelleden heeft gehoord van de Rookvrije Generatie. In andere gemeenten is de bekendheid minder, maar wel voldoende goed.

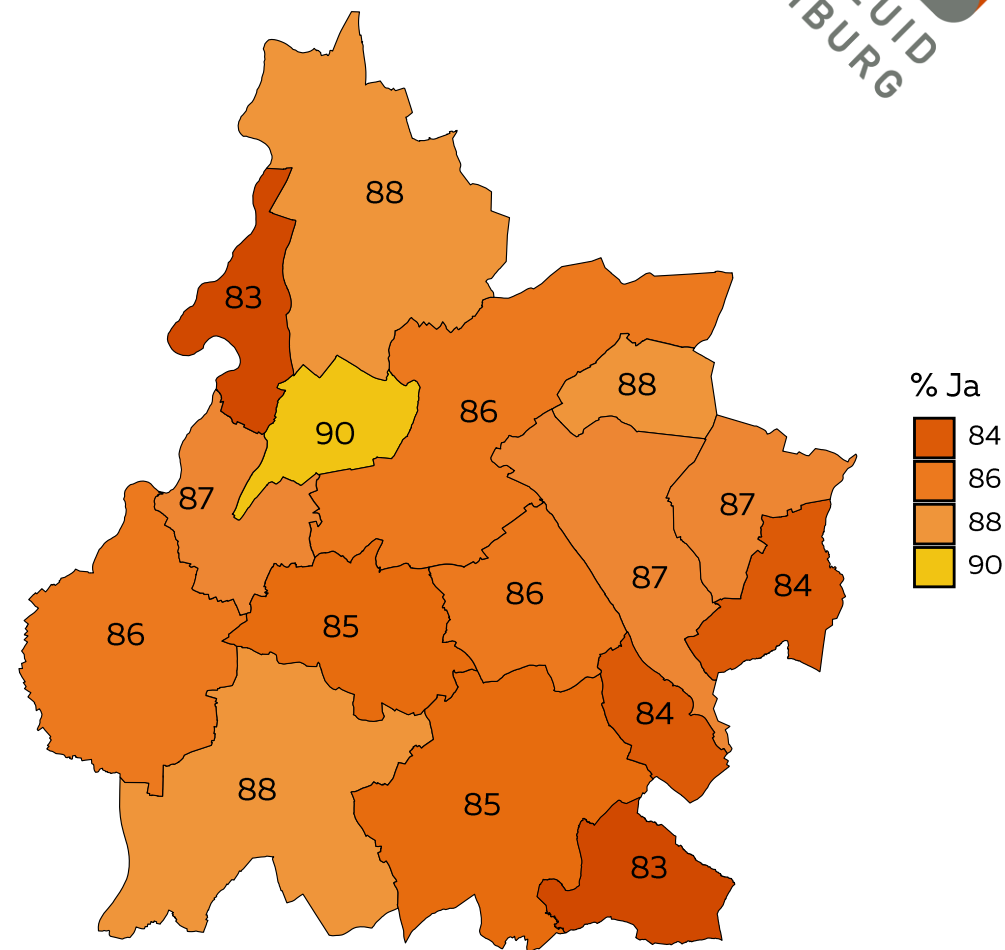
Meer informatie over de Rookvrije Generatie kan gevonden worden op deze website:

www.rookvrijegeneratie.nl

"Controle op openbare plekken is slecht. De rookvrije school is niet rookvrij. Er wordt niet op geacteerd door bevoegden."

Deelnemer Gezondheidspanel

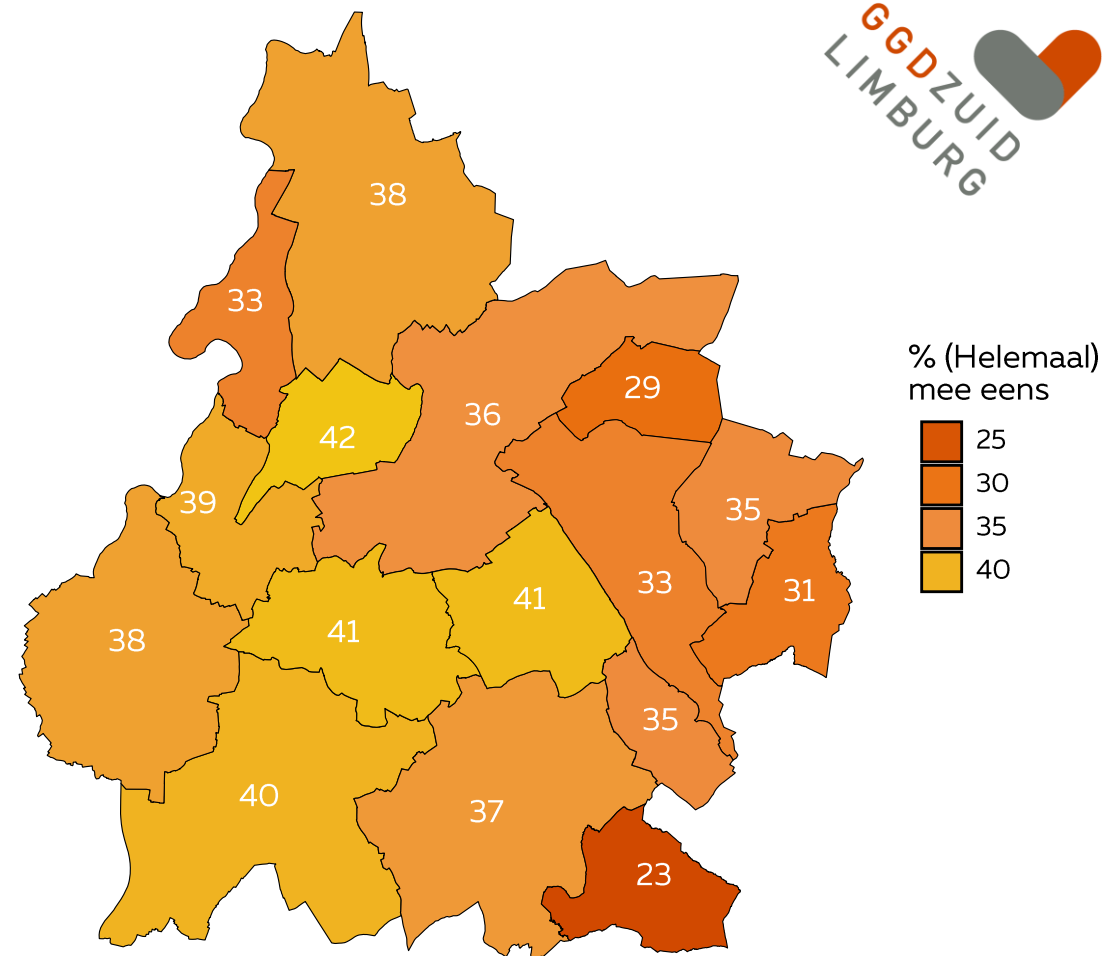

Heeft gehoord van de Rookvrije Generatie in Zuid-Limburg

➤ Rookvrije plekken

Welke plekken zien de deelnemers van het Gezondheidspanel graag als rookvrij?

- **Kinderopvang en scholen:** 97% van de respondenten vindt het goed dat er niet gerookt wordt rondom kinderopvang en scholen.
- **Kinderboerderijen en speeltuinen:** Bij kinderbeerderijen en speeltuinen is maar liefst 94% voorstander van een rookvrije omgeving.
- **Sportterreinen:** 90% steunt een rookvrij beleid op sportterreinen.
- **Openbare ruimte:** 84% vindt het goed als er niet gerookt wordt in de openbare ruimte.
- **Pretparken en dierentuinen:** 81% staat achter een rookverbod in pretparken en dierentuinen.
- **Terrassen:** Op terrassen is 72% een voorstander van een rookvrij beleid.
- **Op straat:** 36% is voor een rookverbod op straat.

“Buiten school, net buiten het hek, wordt gerookt ondanks dat het een rookvrije zone is. Hier zou meer op gelet moeten worden.”

Deelnemer Gezondheidspanel

“Het is goed als er niet gerookt en gevapet mag worden op straat.”

Iets minder dan de helft van de deelnemers (44%) vindt dat er **te weinig rookvrije plekken** in de omgeving zijn.

Daarnaast is het opmerkelijk dat veel deelnemers aangeven dat er **beter gehandhaafd** moet worden op rookvrije plekken.

➤ Vapen en verkrijgbaarheid

Waar halen panelleden de vape- en tabaksproducten?

De meeste panelleden die roken of vaperen kopen de vape-producten in een vapeshop of tabaksspeciaalzaak. Interessant is dat 46% van de deelnemers aangeeft dat het prijsverschil hen naar het buitenland drijft om tabaksproducten te kopen, terwijl slechts 11% dit doet voor vape-producten.

Ook valt op dat een derde (33%) de vape-producten over de grens koopt omdat deze in Nederland niet te verkrijgen zijn. Overigens is de leeftijdsgrens voor het kopen van tabaksproducten in België en Duitsland ook 18+.

Waar haal je de vape-producten?	Percentage
Vape Shop	53%
Over de grens omdat het in Nederland niet te verkrijgen is	33%
Online	19%
Over de grens omdat het in Nederland te duur is	11%
Ouders of vrienden	5%
Anders	4%

Sinds **1 januari 2024** geldt in Nederland een officieel verbod op gearomatiseerde e-vloeistoffen, met uitzondering van de tabakssmaak. Dit verbod is gericht op het verminderen van de aantrekkelijkheid van e-sigaretten voor jongeren.

In de categorie 'anders' gaf men aan tabaksproducten te halen bij supermarkten en tankstations. Vanaf **1 juli 2024** is het niet langer toegestaan tabaksproducten te verkopen in supermarkten, en vanaf **2030** zullen tankstations geen tabaksproducten meer aanbieden.

Waar haal je de tabaksproducten?	Percentage
Tabaksspeciaalzaak	47%
Over de grens omdat het in Nederland te duur is	46%
Over de grens omdat het in Nederland niet te verkrijgen is	4%
Ouders of vrienden	3%
Online	1%
Anders	17%

Opvoeding

Aandacht voor roken en vaperen in de opvoeding

In de opvoeding is het belangrijk om aandacht te hebben voor roken en vaperen. Uit het gezondheidspanel blijkt dat 68% van de deelnemers kinderen heeft, waarvan de meesten ouder zijn dan 20 jaar (dit is 51% van deze groep).

Roken wordt meestal ontmoedigd door het risico voor de gezondheid te bespreken (58%). Daarnaast is het belonen van niet-roken een optie voor 22% van de deelnemers en heeft slechts 13% geen aandacht voor roken in de opvoeding.

Ook vaperen wordt vooral ontmoedigd door het risico voor de gezondheid te bespreken (22%), al geeft 18% van de panelleden met kinderen aan weinig af te weten van vaperen.

Veel (40%) ouders uit het gezondheidspanel geven aan niets nodig te hebben om in de opvoeding meer aandacht te besteden aan roken of vaperen. Informatie of ondersteuning vanuit school is wenselijk voor 28%. Daarnaast zijn tips van jongeren zelf (16%), informatie of ondersteuning van de GGD (15%) en tips van andere ouders (9%) aangegeven als zaken die nodig kunnen zijn.

Artsen hebben alarm geslagen over het vaperen. Zie www.artsenslaanalarm.nl voor meer informatie hierover.

Hoe ontmoedigen Zuid-Limburgers roken en vaperen in hun opvoeding?

“Door het goede voorbeeld te geven en niet te roken. Bespreken dat het vies, duur en ongezond is.”

“Door zelf niet te roken.”

“Als de kinderen niet gerookt hadden voor hun 18e verjaardag mochten ze op kosten van ons hun rijbewijs halen.”

“Alle nadelen bespreken maar niet verbieden.”

► Colofon

Kortom

- Jongere panelleden zijn beter op de hoogte van de werking en risico's van vaperen.
- Veel panelleden ervaren last van roken en vaperen in hun omgeving.
- Een rookvrije omgeving voor een rookvrije generatie kan op veel steun rekenen in onze regio. Handhaving is dan wel een aandachtspunt.
- Vape-producten worden voornamelijk in speciaalzaken gekocht, sigaretten over de grens want daar zijn ze goedkoper.
- Vapes worden meestal gerecycled of opnieuw gevuld, maar belanden ook vaak in de vuilnisbak.
- Meer informatie voor ouders over vaperen is wenselijk.

Over het panel en meedoen

Wil je ons helpen met je ervaring of mening over verschillende actuele gezondheidsthema's? Meld je dan aan voor het panel. Dat kan door op de foto te klikken.

Colofon

Onderzoekers Gezondheidspanel
Afdeling Kennis & Innovatie, GGD Zuid-Limburg
April 2024

Contact

Voor meer vragen over de factsheet Roken en Vaperen in Zuid-Limburg kun je contact op nemen via panel@ggdzl.nl.

